

Novela autorského zákona a knihovny

**Vít Richter
Zdeněk Matušík
Ostrava
14.3.2013**

Příprava novely AZ

- 2009 zahájení prací na novele AZ
- 2012 - leden až květen - diskusní semináře MK ČR
- Společná jednání
  - **Knihovny: SKIP, AKVŠ, NK ČR**
  - **Autoři: kolektivní správce – Dilia, OOA-S**
  - **Vydavatelé, knihkupci – legislativní komise SČKN**
- 2012 – říjen – závěrečná jednání o knihovní licenci
- 2013 – leden – mezirezortní připomínkové řízení
- 2014 – leden – platnost novely????

Knihovny v papírovém a digitálním světě

**Papírový svět:
knihy,
časopisy,
noviny...**

**Autorský
zákon**

**Digital
born**

Masová digitalizace

Nelze efektivně využít investice do digitalizace

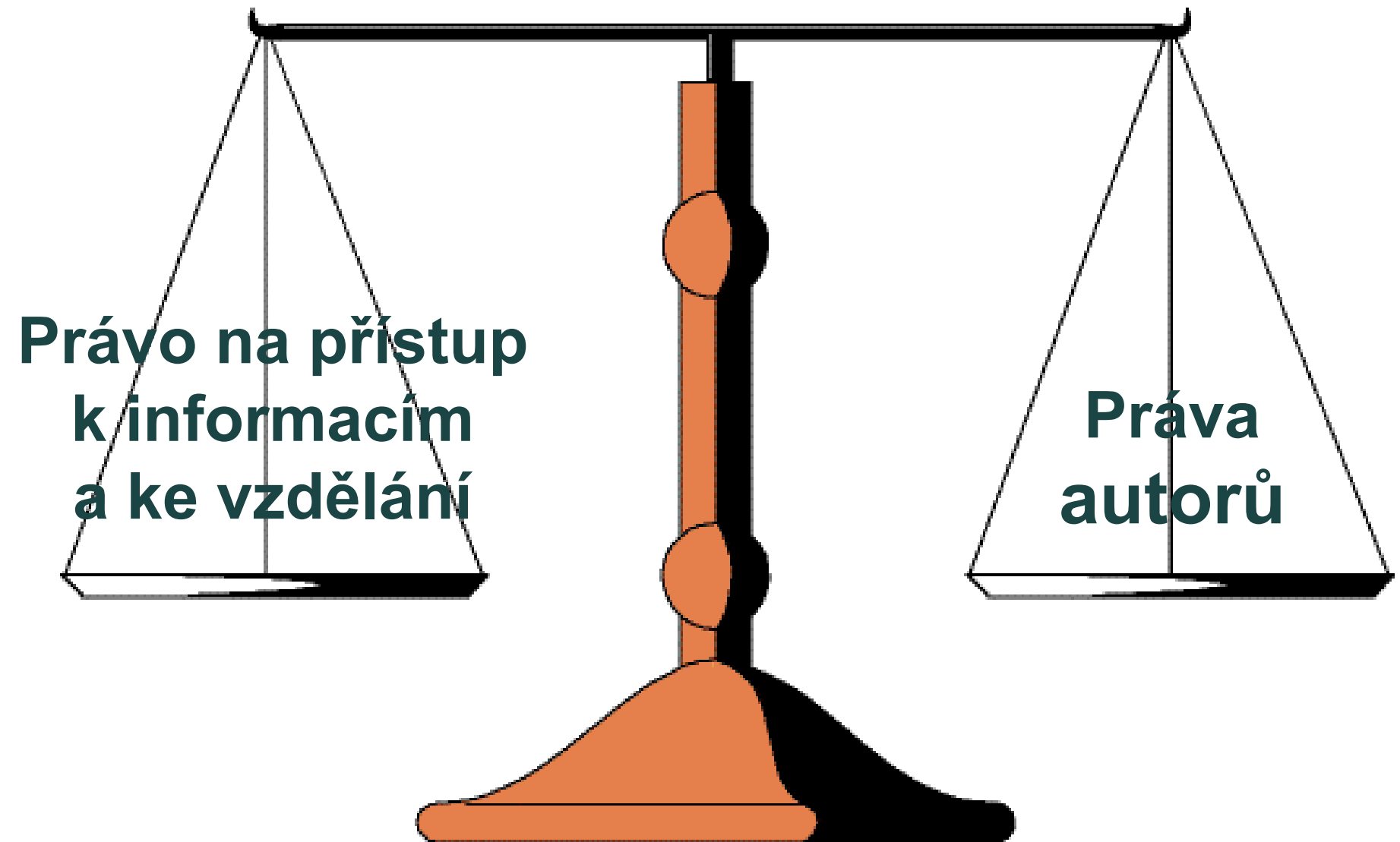
- **Duplicitní digitalizace**
- **Znehodnocené finance z veřejných zdrojů**
- **Omezené služby knihoven**
- **Nespokojení uživatelé**
- **Omezený přístup k informacím pro vzdělávání, vědu...**

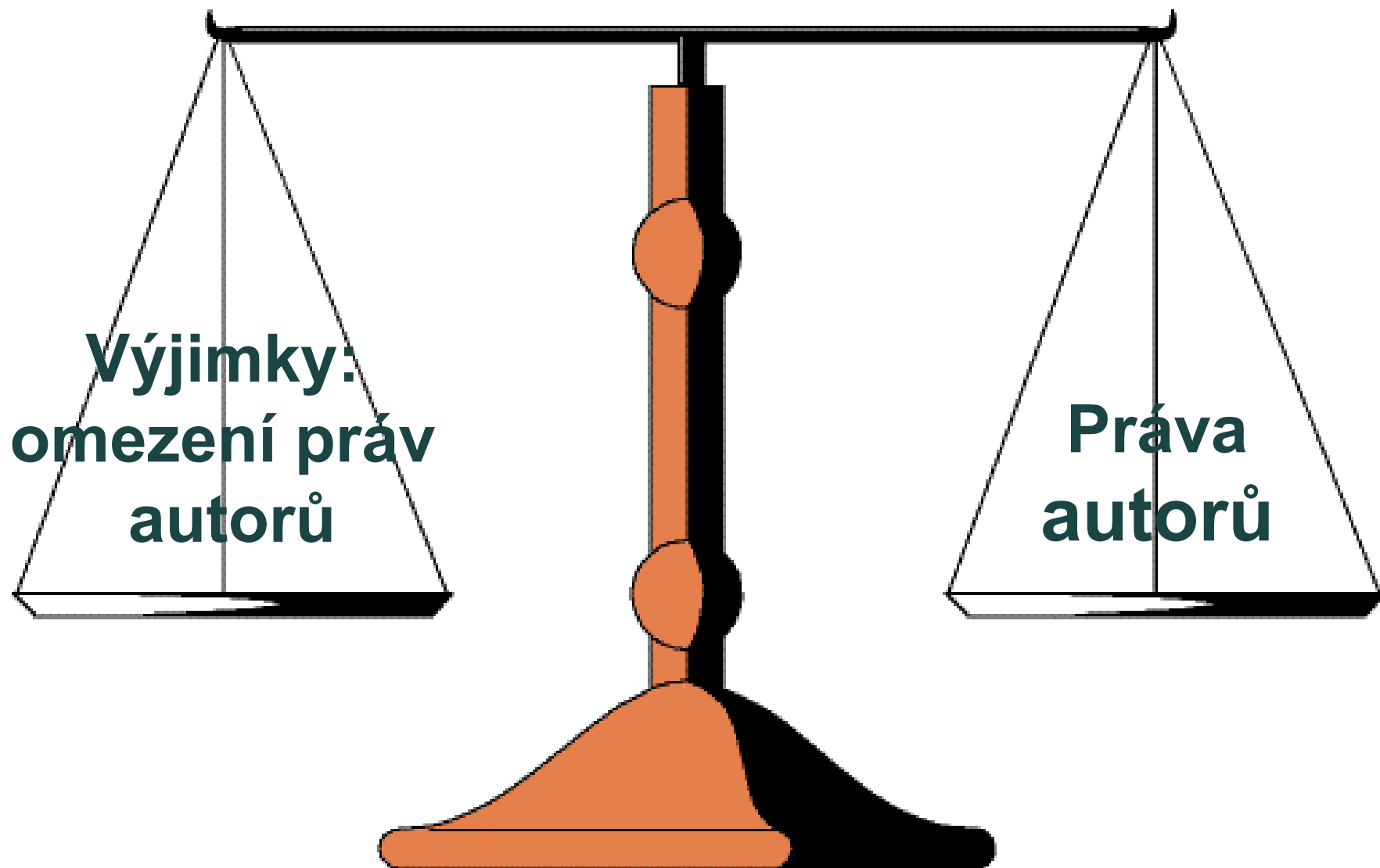

- **Masové sdílení souborů na internetu**
- **Masové porušování autorských práv**

Jaká jsou řešení?

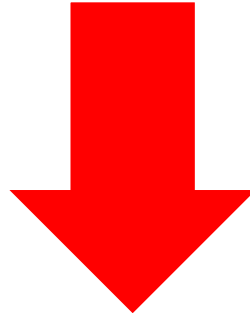
- **Velký třesk: zrušení autorského práva?**
- **Nová daň za užití autorských děl?**
  - **Jak to rozdělit?**
- **Nové obchodní modely?**
  - **Široká nabídka, nízké ceny?**
  - **Nefunguje pro dokumenty nedostupné na trhu**
- **Dílčí novely autorského zákona?**
  - **Dohoda s držiteli práv – autory, vydavateli...**

Limity novely AZ

- **Směrnice EU 2001/29 o informační společnosti**

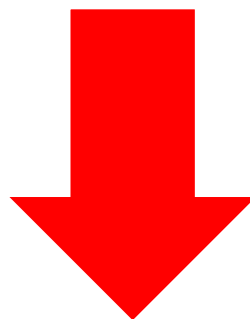

- **Nelze získat nebo prosadit zákonnou licenci na volné šíření elektronických dokumentů**
  - **půjčování, dálkový přístup, volné zpřístupnění na internetu**

Jediná možná cesta

- Dohoda s držiteli práv – autor, nakladatel, distributor, kolektivní správce

- Individuální smlouvy s držiteli práv
- Rozšířená kolektivní správa
  - Uzavírání hromadných licenčních smluv:
Dilia+NKČR

Východiska jednání

- Zpřístupnit lidem kulturní a vědecké dědictví
- Poskytnout uživatelům pohotové, kvalitní služby z papírového a digitálního světa
- Efektivně využít prostředky vložené do digitalizace

- Nenarušovat práva autorů, nakladatelů, knihkupců
- Nepoškozovat ekonomické zájmy autorů, nakladatelů, knihkupců

Hledání nové rovnováhy

Novela AZ z hlediska knihoven

- **Knihovní licence**
  - Vymezení dotčených institucí
  - Zpřístupnění bakalářských, diplomových...
  - Poplatky za absenční půjčování autorských děl
  - Půjčování „jiných záznamů“ a příloh na CD a DVD
- **Osiřelá díla**
- **Rozšířená kolektivní správa – uzavírání hromadných licencí na zpřístupnění digitálních kopií autorských děl**
  - Zpřístupnění digitálních kopií autorských děl
  - Sdílení digitálních kopií autorských děl
  - Registr komerčně nedostupných děl + JDK
- **Kopírování a tisk na papír za úplatu**
  - Kopírování z digitálních kopií – rozmnožování na papír
  - Paušální poplatky za kopírování – ohlašovací povinnost

§ 37 Knihovní licence

- Zpřesnění pojmu „knihovna“
- Možnosti zhotovení archivní kopie
- Zpřístupnění vysokoškolských kvalifikačních prací
- Odměna za půjčování 1 Kč – nakladatelé
- Rozšíření okruhu knihoven platících odměnu
- Zákaz půjčování „jiných záznamů“
- Půjčování příloha na CD

Výklad pojmu „prodejní a licenční podmínky“

- Nelze použít u licencovaných EIZ
- **Nelze použít pro dokumenty, které jsou na trhu!!!**

§ 37, odst. 3, písm. c):

zpřístupňuje-li dílo, včetně zhotovení jeho rozmnoženiny nezbytné pro takové zpřístupnění, které je součástí jeho sbírek a **jehož užití není předmětem prodejních nebo licenčních podmínek**, s výjimkou sdělování díla způsobem uvedeným v § 18 odst. 2, jednotlivcům ze strany veřejnosti prostřednictvím k tomu určených technických zařízení umístěných v jeho objektech, a to výhradně pro účely výzkumu nebo soukromého studia takových osob, a zamezí-li takovým osobám zhotovit rozmnoženinu díla; ustanovení § 30a odst. 1 písm. c) a d) tím nejsou dotčena,

Osiřelá díla

Implementace Směrnice EP 2012/28/EU o užití osiřelých děl

- **§ 27a – definice osiřelého díla**
- **§ 27b – důsledné vyhledávání**
- **§ 37a – licence pro určitá užití osiřelých děl, povinnosti knihovny**

Co je osiřelé dílo

- **Osiřelé dílo je dílo, u kterého**
  - **není určen jeho autor,**
  - **nebo i když je určen, není nalezen ani po provedení důsledného vyhledávání,**
  - **vyhledávání musí být provedeno a zaznamenáno způsobem, který stanoví zákon,**
  - **dílo se považuje za osiřelé ve všech státech EU a EHS**
- **Autor je oprávněn kdykoli ukončit status osiřelého díla**
- **Licence se nevztahuje na výtvarná díla a fotografie, s výjimkou těch, jež jsou do díla vydaného jako kniha, periodikum či do jiných písemností vloženy nebo začleněny, nebo tvoří jeho nedílnou součást**

Důsledné vyhledávání

- **Cíl: určit nebo nalézt autora v rámci EU a EHS, případně i jinde**
- **Provádí se před užitím díla ve státě, kde bylo dílo poprvé vydáno nebo odvysíláno**
- **Vyhledávání se provádí ve stanovených informačních zdrojích**
- **Výsledky důsledného vyhledávání musí knihovna uchovávat**

Zdroje pro neperiodické publikace

- katalogy NK ČR, NA a obdobných zahraničních institucí
- zdroje sdružení vydavatelů a autorů v příslušném státě
- [WATCH](#), ISBN a databáze vydaných knih
- rejstříky příslušných kolektivních správců práv
- zdroje propojující databáze a rejstříky, včetně [VIAF](#) (Virtual International Authority Files) a [ARROW](#) (Accessible Registries of Rights Information and Orphan Works)
- seznam autorů, jejichž majetková práva zdědil stát nebo jejichž majetková práva státu připadla – vedený [Státním fondem kultury ČR](#)
- titulky a další informace uvedené na vydaných neperiodických publikacích

Licence pro užití osiřelých děl

- Knihovna, archiv, muzeum.... může osiřelé dílo:
  - rozmnožovat pro účely digitalizace, zpřístupnění na internetu, indexace, katalogizace, uchování nebo obnovy
  - Zpřístupňovat dílo na internetu (§ 18 odst. 2)
- Platí pro vydané knihy, časopisy, noviny nebo jiné písemnosti, pro dílo kinematografické nebo audiovizuální, zvukový záznam
- Dílo musí být součástí jejich sbírek nebo archivu
- Povinnost uvádět jméno autora, pokud je určen
- Příjmy z užití lze vytvářet za účelem pokrytí nákladů, které vzniknou v souvislosti s digitalizací osiřelých děl a jejich zpřístupněním veřejnosti.

Povinností knihovny při užití osiřelého díla

- Knihovna poskytne ministerstvu bez zbytečného odkladu:
  - informace o každém svém důsledném vyhledávání, na jehož základě dospěla k závěru, že určité dílo je považováno za osiřelé,
  - informace o užití
  - informace o jakékoli změně statusu osiřelého díla, které tyto osoby užily nebo užívají
  - kontaktní údaje
- Ministerstvo tyto informace předá Úřadu pro harmonizaci na vnitřním trhu – Brusel
- Autor, který ukončil status osiřelého díla má nárok na odměnu – platí knihovna
  - Přihlédne se k účelu a okolnostem užití díla, jakož i k rozsahu újmy způsobené autorovi tímto užitím

Rozšířená kolektivní správa

**Nový prostor pro knihovny
v digitálním světě**

Co knihovny mohou ze zákona?

- Digitalizovat pro archivní a konzervační účely
  - Nahravit ztracená a poškozená díla, WebArchiv, CD...
- Digitalizovat to, co mají ve svém fondu
  - pokud užití není předmětem prodejních nebo licenčních podmínek, nejde-li o počítačový program
- Digitalizovaný dokument zpřístupnit na místě samém
- Udělat tištěnou kopii z digitalizovaného dokumentu

Co knihovny nemohou bez souhlasu autora (licence)?

- **Sdílet mezi sebou digitální kopie**
- **Umožnit uživatelům vzdálený přístup k digitalizovaným dokumentům**
- **Půjčovat digitalizované dokumenty**
- **Zpřístupnit digitalizovaný dokument na internetu**
- **Poskytovat EDD**
- **Uzavírat kolektivní licenční smlouvy na zpřístupnění digitálních dokumentů**

Na tyto způsoby užití nelze získat zákonnou licenci

- **Směrnice EU 2001/29 o informační společnosti**

Rozšířená kolektivní správa pro knihovny

- Možnost uzavírání hromadných licenčních smluv
  - Půjčování zvukových dok., veřejné čtení, EDD
- Smlouvy budou platit pouze pro evidované knihovny
- Budou se týkat pouze slovesných děl + ilustrace
- Hlavní partneři
  - DILIA a OOA-S
- Smlouvy se budou vztahovat na všechny autory
  - včetně těch, které DILIA nezastupuje
- Každý autor má právo od smlouvy odstoupit
- Úhrada za užití autorských děl

Zpřístupnění na místě samém – sdílení digitálních kopií

§ 101a, odst. 2, písm. f)

Licence ke zpřístupňování **na místě samém** díla v nehmotné (digitální) podobě, včetně zhotovení jeho rozmnoženiny nezbytné pro takové zpřístupnění

- **Nevztahuje se počítačové programy,**
- **Platí pouze pro knihovny evidované dle zákona 257/2001**
- **Umožní sdílení děl, která nejsou ve fondu knihovny**
- **Dokumenty dostupné i nedostupné na trhu**

Zabezpečení počítače na místě samém

- Nelze používat operace se schránkou v aplikaci zobrazující chráněná data (např. CTRL+C) .
- Nelze používat USB výměnná média (flashdisk, paměťové karty, CD atp.).
- Nelze instalovat aplikace z výměnných médií nebo stažené z internetu.
- Nelze spouštět aplikace nevyžadující instalaci.
- Je zablokován přístup na příkazovou řádku.
- Návod na úpravu počítače: <http://goo.gl/3Xdqr>

Zpřístupnění děl nedostupných na trhu na internetu

§ 101a, odst. 2, písm. h)

Licence ke zhotovení rozmnoženiny **díla zařazeného v registru děl** pro užití knihovnami (§ 101b) a ke **zpřístupňování** takové rozmnoženiny díla **podle § 18 odst. 2** na dobu nepřesahující 5 kalendářních roků

- **Platí pouze pro knihovny evidované dle zákona 257/2001**
- **Délka licence maximálně 5 let**

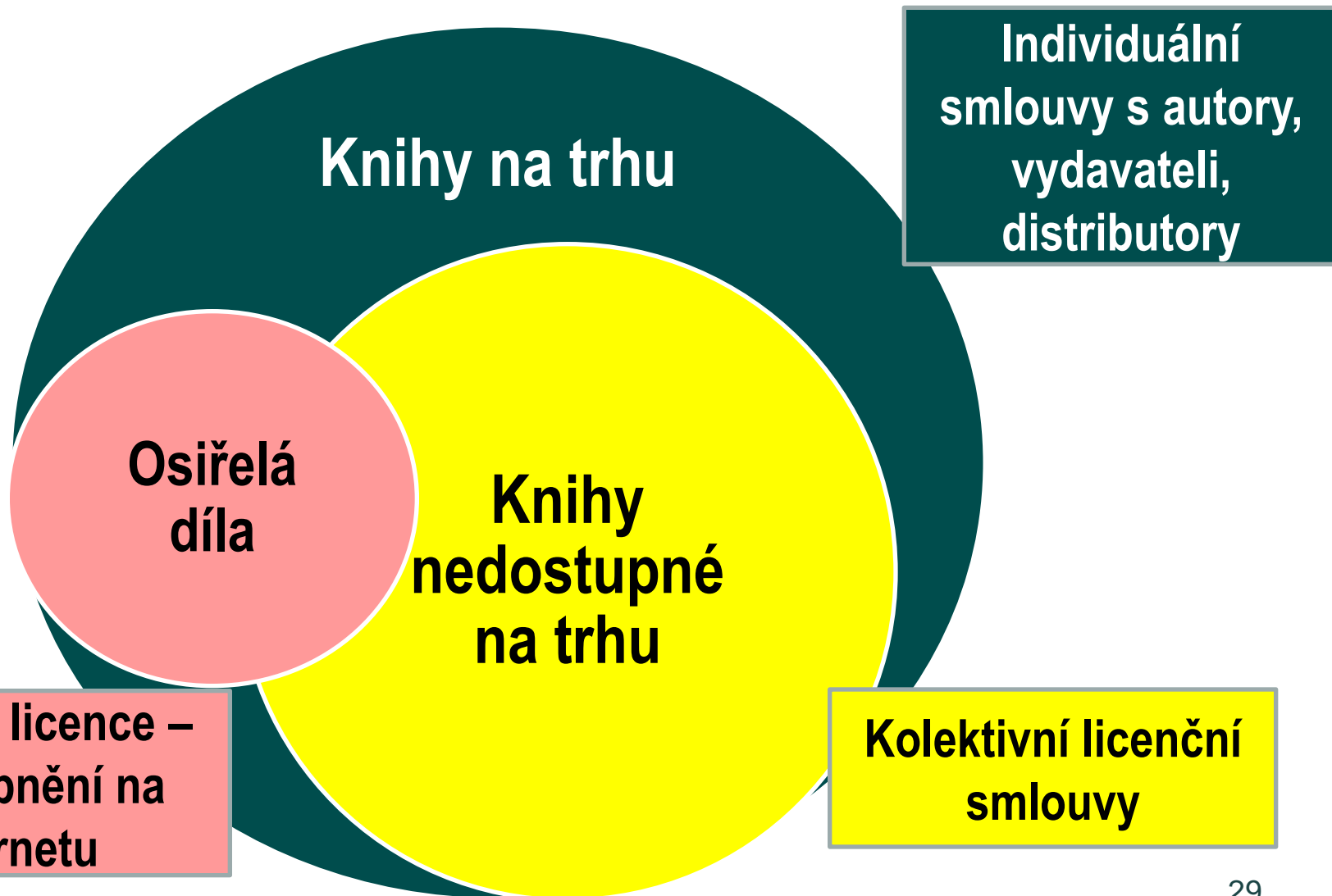
Registr děl pro užití knihovnami § 101b

- Vede Národní knihovna, přístupný on-line
- Zahrnuje díla slovesná, včetně vložených výtvarných děl, fotografií
- Návrh na zařazení do registru podává
  - **Nositel práv**
  - **Knihovna**
  - **Kolektivní správce**

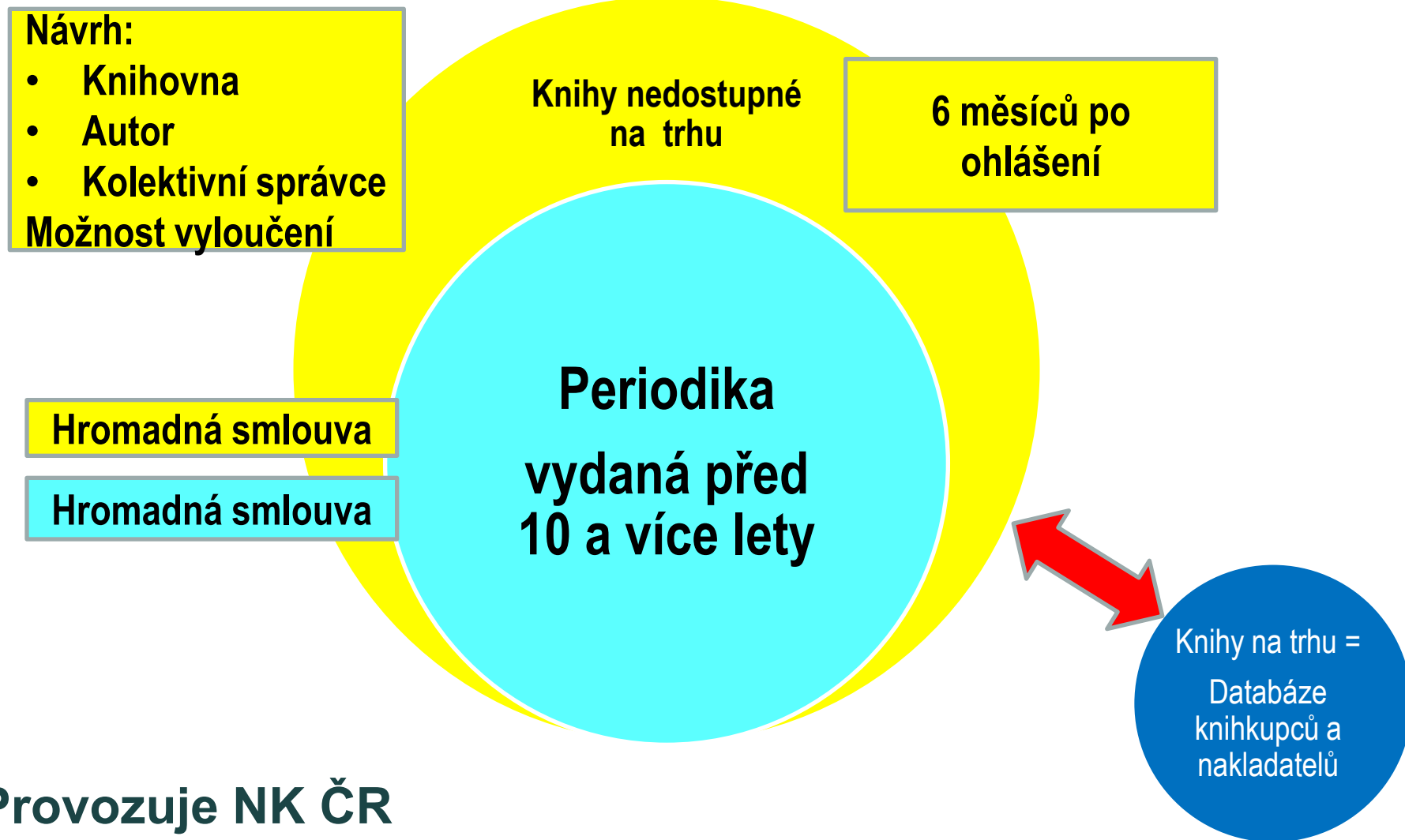
Provoz registru

- **NK ČR zařadí dílo do registru po prověření, že**
  - **Dílo v druhově shodném nebo podobném vyjádření není možné během 6 měsíců získat za úplatu**
  - **Dílo není předmětem prodejních nebo licenčních podmínek**
  - **Zařadí se periodický tisk vydaný na území ČR prokazatelně před 10 a více lety, není-li jeho užití předmětem licenčních podmínek**
- **Nositel práv může kdykoliv NK písemně vyzvat k vyřazení svého díla z registru**
- **Vyřazením z registru není dotčena platnost licence poskytnuté před datem vyřazení**

Rozdělení vydavatelské produkce

Registr děl nedostupných na trhu

Knihy na trhu: pknihy a eknihy

Zákonná licence - stávající rozsah služeb:

- Půjčování
- MVS, EDD
- Kopírování

Papírové knihy

Eknihy

Služby – licence od autora vydavatele nebo distributora:

- Na místě samém
- Půjčování
- Dálkový přístup
- Kopírování, EDD

ZDROJ:

- Povinný exemplář

ZPŘÍSTUPNĚNÍ:

- Držitelé PV
  - Na místě samém

Hromadná smlouva:

- Zpřístupnění na místě samém
- Papírová kopie

Jednotná digitální knihovna (koncept)

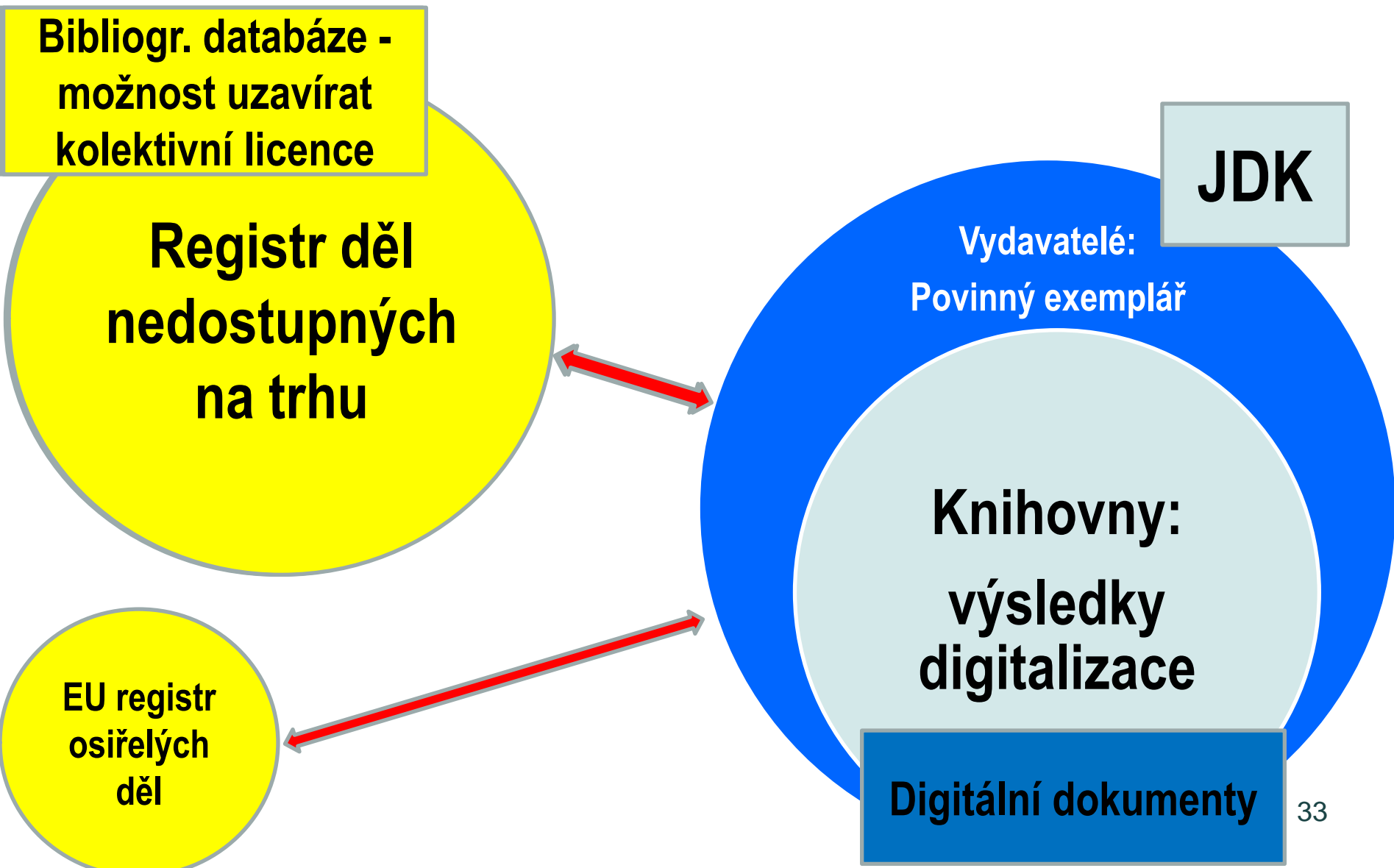
- Hromadné licence
- Sdílení mezi knihovnami
- Služby: na místě samém, vzdálený přístup, výpůjčka, tištěné kopie...
- Zabezpečení

Vydavatelé:
Povinný exemplář

Knihovny:
výsledky
digitalizace

Registr a Jednotná digitální knihovna

Zpřístupnění digitálních dokumentů

Hlavní cíl: vše co bylo zdigitalizováno a vydáno v elektronické podobě ve všech knihovnách na místě samém

- **Další služby:**
  - **Sdílení mezi knihovnami**
  - **Elektronické dodávání dokumentů**
  - **Dálkový přístup**
  - **eVýpůjčka**
  - **Internet**
  - **Tisk**

Kolik to bude stát, kdo to zaplatí?

- **Bezplatné licence, nebo licence za symbolickou cenu**
- **Placené licence**
- **Kdo bude platit?**
  - **Státní rozpočet**
  - **Knihovna**
  - **Uživatel**
  - **Dotované ceny**

Kopírování – zhotovení tiskové rozmnoženiny za úplaty

Netýká se:

- **Kopírování volných děl**
- **Kopírování bez úplaty**
- **Kopírování pro interní potřebu**

Zhotovení tiskové rozmnoženiny za úplatu: 2 režimy

- Tisk na podkladě hmotné rozmnoženiny (pkniha, časopis, noviny)
  - **Paušály**
- Tisk z digitální kopie
  - **Rozšířená kolektivní správa § 101a, odst. 2, písm. i)**
  - **Dohodnutá cena, omezený počet kopií**

Bezplatné kopírování pro vnitřní potřebu knihovny zůstává beze změny!!!!

Rozmnožování na papír nebo na podobný podklad § 30a

(1) Do práva autorského nezasahuje

a) fyzická osoba, která pro svou osobní potřebu,

b) právnícká osoba nebo podnikající fyzická osoba, která pro svou vlastní vnitřní potřebu,

c) ten, kdo na objednávku pro osobní potřebu fyzické osoby,

d) ten, kdo na objednávku pro vlastní vnitřní potřebu právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby

zhotoví tiskovou rozmnoženinu díla pomocí přístroje k zhotovování tiskových rozmnoženin na papír nebo podobný podklad, s výjimkou případu, kdy jde o vydaný notový záznam díla hudebního či hudebně, a v případech podle písmen c) a d) řádně a včas platí odměnu podle § 25.

(2) Knihovna (§ 37 odst. 1 a 2) může zhotovit tiskovou rozmnoženinu díla podle odstavce 1 písm. c) a d) pouze z hmotného podkladu.

ŘEŠÍ HROMADNÁ LICENČNÍ SMLOUVA dle § 101a, odst. 2, písm. i)

Na co se omezení může vztahovat

- Tisk z internetu
- Tisk z předloh přinesených uživateli
- Tisk z digitálních dokumentů, ke kterým má knihovna přístup, ale nemá jejich fyzickou předlohu
  - Díla nedostupná na trhu
  - Aktuální dokumenty zpřístupňované na místě samém
- Tisk z digitalizovaných dokumentů, které má knihovna ve svém fondu????
- Neplatí pro:
  - Volná díla
  - Tisk z licencovaných EIZ
  - Tisk z vlastní zdigitalizovaných dokumentů

Administrativní náročnost, obtížná kontrola

- **Současnost: jednotná cena kopie + EDD**
- **Budoucnosti – rozdílné ceny?????:**
  - **Tisk z pKnihy, pČasopisu, pNovin – paušál**
  - **Tisk z kopie zdigitalizované pKnihy, pČasopisu, pNovin z vlastního fondu**
  - **EDD**
  - **Tisk z jednotné digitální knihovny**
    - Díla nedostupná na trhu
    - Nová produkce
  - **Tisk z digitální kopie volných děl**
  - **Tisk z licencovaných EIZ**
  - **Tisk z internetu**
  - **Tisk z vlastních předloh uživatele**
- **Jak odlišit volná a chráněná díla?**
- **Jak to evidovat, jak to kontrolovat**

Dokumenty sdílené přes jednotnou digitální knihovnu

- ~~• Tisk z internetu~~
- ~~• Tisk z předloh přinesených uživateli~~
- ~~• Tisk z digitalizovaných dokumentů, které má knihovna ve svém fondu~~
- Tisk z digitálních dokumentů, ke kterým má knihovna přístup, ale nemá jejich fyzickou předlohu
  - Díla nedostupná na trhu
  - Aktuální dokumenty zpřístupňované na místě samém
- Neplatí pro:
  - Volná díla
  - Tisk z licencovaných EIZ
  - Tisk z vlastní zdigitalizovaných dokumentů

Dokumenty na které
byly uzavřeny hromadné
licenční smlouvy

Paušály

**Úhrada autorských poplatků formou
paušálů**

Paušály knihovny – měsíční platba

Platí pro evidované knihovny, muzea a galerie

•Do 500 registrovaných uživatelů	30 Kč
•501 až 1400 registrovaných uživatelů	100 Kč
•1401 až 5000 registrovaných uživatelů	250 Kč
•5001 až 10000 registrovaných uživatelů	800 Kč
•více než 10000 registrovaných uživatelů	2 750 Kč
•NK ČR a MZK	10 000 Kč

Neomezený počet přístrojů

Paušál pro školství

Školy a školská zařízení

- Za každý přístroj měsíčně 100,- Kč

Vysoké školy

- Za každý přístroj měsíčně 400,- Kč

Paušály pro úřady, archivy

- 1 přístroj .....200,- Kč měsíčně;
- 2-3 přístroje.....600,- Kč měsíčně;
- 4-5 přístrojů.....1 600,- Kč měsíčně;
- více než 5 přístrojů... 2 800,- Kč měsíčně.

Co je potřeba udělat?

- První krok: schválení novely AZ – 1.1.2014
- Příprava a uzavírání hromadných licenčních smluv
  - Řešení finančních otázek
- Využití potenciálu pro zpřístupnění osiřelých děl
- Příprava technické infrastruktury NK ČR + ostatní
  - Registr děl nedostupných na trhu
  - Jednotná digitální knihovna – zabezpečení, funkce
  - Knihovny:
    - Zpřístupnění na místě samém
    - Kontrola tisku z digitálních dokumentů
    - Vzdělávání pracovníků

Úloha knihoven v digitálním světě

- Zpřístupnění děl nedostupných na trhu a děl vydávaných na nekomerčním principu – různé formy zpřístupnění
- Zpřístupnění aktuální produkce eknih na místě samém
  - **Komplexnost nabídky**
  - **Zajištění rovného přístupu ke kulturnímu a vědeckému dědictví v digitální podobě**
  - **Nízkoprahový přístup – bezplatně nebo s dotací**
- Dlouhodobé uchování a zpřístupnění digitálních dokumentů
- Kontrolované užití autorských děl včetně finanční vypořádání ve vztahu k autorům
- Půjčování aktuálních eknih
  - **Hledání obchodních a distribučních modelů**
  - **Financování licencí**
  - **Spolupráce vydavateli a autory**

Knihovny v papírovém a digitálním světě

**Papírový svět:
knihy,
časopisy,
noviny...**

Masová digitalizace

Novela autorského zákona a knihovny

**Vít Richter
Zdeněk Matušík
Ostrava
14.3.2013**